

DE POTYZE VANAF DE 20STE EEUW

In de loop van de twintigste eeuw evolueerden de wijkkermissen naar andere gebruiken. Daarin speelden wielervedstrijden, loopkoersen, voetbal, atletiek een belangrijke rol. Luchtballons, volksliederen, troumadame, kwamen eveneens aan de orde. Steeds meer herbergen namen doken op en die waren van onschatbare waarde voor de sociale omgang onder de lage klassen.

Begin de 20ste eeuw reeds werd in diverse herbergen gebold, gekaart, biljart gespeeld en noem maar op. Herbergen zoals “De Nieuwe Potijze”, “De Oude Potijze”, “Au Faubourg de la Potyse”, “De Nieuwe Slachterij”, “De Linde”, “A la Campagne”, “De Vlaamsche Leeuw”, “De Kruisstraat”, “De Lamezarde”, “The King”, “De Brikke”, “De Koolmijn”, “De Verloren Hoek”, “De Smisse” waren daarvoor zeer gekend.

In 1905 steeg vanop de Potijze een luchtballon op met parachute. De Gentenaar Van Porre fungeerde als piloot. Deze kermis was nog gekenmerkt door het onthaal van het echtpaar Robert Merghelynck-Isabelle de Marotte de Montigny, dat op 12 september 1905 terugkeerde van de huwelijksreis.

Bij deze gelegenheid organiseerden de wijkbewoners een prachtige ontvangst van het huwelijkspaar. Aan bijna alle huizen hingen vlaggen, bloemenkransen en verzen. Enkele van de dichtregels luidden als volgt:

*“Dat voorspoed en geluk verwachten 't nieuwe paar,
Dat wenscht bakker Pauwels en zijn vrouw nog veel jaar”*

Overreden.

Zaterdag avond is een werkmán, Bruno D., van een wagentje gevallen, dat op riggels loopt en dient om stenen en zand te vervoeren bij het aanleggen van den nieuwen steenweg op de Potyze. De ongelukkige was het been heelemaal afgereden. Men heeft hem naar het gasthuis overgebracht, waar hij verpleegd werd.

De ongelukkige werkmán is reeds in de smartelijkste pijnen bezweken.

VITELLO vervangt de natuurboter
veert vintidndel vintidndel in karton van één frank de halve kilo, in alle godsdienstverwinkels.
Adres van den groothandel: VAND'NBERGHS, Brussel.
Vraag aan wien leverancier de 22 getuigende kuitjes met vermelden.

COLOFON

“Potyze Nieuws” is een initiatief van Erfgoedcel Ieper en het Kermisbestuur van Potyze, Pauwtjes en Verlorenhoek naar aanleiding van de 150ste wijkkermis op de Potyze.

De geschiedkundige teksten zijn fragmenten uit het artikel “Honderdvijftig jaar Potijzekermis” van Staf Verheyde dat verscheen in “Iepers Kwartier”, jaargang 42, nr. 2 (augustus 2006).

Redactie: Staf Verheyde, Patrick Bourgois, René Durant, Willy Lefeuwe, Eva Wuyts en Frederik Pattyn.

geheugen
van Ieper

Met steun van de Vlaamse overheid

*“Robert en Isabelle, U wenscht de herbergier,
Een leven van geluk en hartelijk plezier”*

*“Dat het bruidspaar in de Linde,
Welkomgroet en heilwensch vindt”.*

Het muziekkorps “De Oud-Pompier” leidde de feestelijkheden in en, om 15 uur stipt, verscheen het bruidspaar in een koets. Het was vergezeld van vijftig ruiters en de paarden waren getooid met kleurrijke linten en bloemen. Het muziekkorps speelde het vaderlandslied en vergezeld het echtpaar, samen met de vereniging “De Ware Vrienden”, naar “Ter Camere”. 's Avonds was de wijk feestelijk verlicht en werd een schitterend vuurwerk afgeschoten.

Op 15 oktober van hetzelfde jaar 1905, bood het stadsbestuur nog een feestmaal aan, naar aanleiding van het zilveren jubileum van Ferdinand Merghelynck als arrondissementsscommissaris van Ieper.

Na de Eerste Wereldoorlog werd op zondag 15 november 1925 de heropgerichte Lamezardekapel ingewijd door pastoor Delanote van de Sint-Jacobsparochie. De heropbouw vond plaats op initiatief van Sophie Vandebroele, echtgenote van August Soenen.

Op 31 mei 1931 volgde dan op de Potijze de plechtige inhuldiging, van het Frans oorlogskerkhof “Saint-Charles”, nu nog een druk bezocht symbool van de afschuwelijke slachtingen uit de Eerste Wereldoorlog. Hier rusten ruim vierduizend gesneuvelden.

Tijdens het interbellum, meer bepaald op 2 september 1934 werd op de Potijze een wielervedstrijd voor beginnelingen georganiseerd. De omloop bedroeg dertig kilometer en de uitslag was als volgt
 1. Pol Salomé, Ieper - 2. Vandevyvere - 3. Desimpelaere - 4. Muylle, Ieper - 5. David - 6. Debrouwer, Ieper - 7. Dejonghe - 8. Albert Landtsheere, Ieper - 9. Slosse - 10. Leon Vermeersch Ieper - 11. Versaevel, Ieper.
 Bakkerij Gouwy werd uitgeschakeld wegens wielbreuk en Sonnevillie moest opgeven na een valpartij.

Tijdens dezelfde periode werd de voetbalclub “Real Potijze” opgericht en later kwamen de “Vétérans de la Potyse” aan de beurt. Na de Tweede Wereldoorlog kwam een atletieclub tot stand, geleid door Robert Deblieck en met Florent Kerrinckx als materiaalmeester. De spelers konden zich omkleden in het barakje van Charles Kerrinckx. Gaston Decroix en Achiel Carlier legden zich toe op de organisatie van de bokssport op de wijk en op de weide van boer Verfallie vonden de boksmatches plaats. Ook Gerard Lapiere was een gekend bokser van deze wijk. Wielerenner André Vandamme had op de Potijze een supportersclub, geleid door voorzitter Julien Nuytten. Staf Verheyde

ENCRE BELGE,
 Première qualité,
 chez VANDERGHINSTE-FOSSÉ, Ypres.

IN 20 DAGEN
 VOLLEDIGE GENEZING VAN BLOEDARMIEDE
 met de **ELIXIR S'-VINCENTIUS & PAULO**
Eenig bijzonder veroorzakend middel.
 Voor kunstzinken, gunstige hergebruik bij de KUSTERS van LIEYDE, 108, Rue St-Denis, Parijs. GUNET, Apoteker, 20, Passage Saubin, Parijs. Algemeen Depot: **DR. DELACROIX, Brussel.**
 IN ALLE APOTÈKEN - FINESTRAAT FRANK.

De rechtbank heeft het volgende vonnis uitgesproken in zake van **Delaere-Chocolade eischer.**
 Allemaal verweerder. Aansprakelijkheid van Delaere-Chocolade suiver, smaakvol, goedkoop in Overwegende dat die chocolade al de andere overtreft;
 Voor deze reden, de partijen behoort in hunne besluiten en middelen, het openbare ministerie behoort en met zijn advies overeenkomstig, alle tegenwoordige besluiten te vernemen, spreekt de rechtbank uit dat de Delaere-Chocolade de beste chocolade is en bevestigt dit iedereen geen andere te gebruiken.
 Zoo uitgesproken op openbare zitting den 1 Jaanuarij 1902. In 't klein: St. Magdalenastraat, Brussel, en bij alle verkoopers van koloniale waren.

Kunststanden te beginnen van 4 fr. — Volledig gebit te beginnen van 80 fr.

Let goed op het adres: **8 Sint-Joorisstraat 8 Brugge.**

EMANUEL HUISMAN-AUGUST
 Amerikanaasche Tandmeester
 Gediplomeerd door den Belgischen Gezondheidsraad, geroepen bij Koninklijk besluit Professor van het tandenpijntzen en in de tandheelkunde. Heeft de eer het publiek kenbaar te maken dat hij alle dagen te raadplegen is voor alles wat al het verveerders of het zeilen aangaat van kunststanden of gebitten, zo der haken, noch platen noch tanden, volgens de nieuwste amerikanaasche stelsels. Met de kunststanden en gebitten voortkomende uit het huis van **M. Emanuel HUISMAN-AUGUST**, kan men de hardste eetwaren kauwen en verbrijzelen, even als met de natuurlijke tanden. Bijzondere behandeling van de mondziekten en alle tandkwaden. Genezing van smartveroorzakende tanden. Het vullen met lood, het overdekken met glanzur en het bewerken met goud der tanden, volgens de nieuwste amerikanaasche stelsels. Bijzonderheid der afgewekene of slecht op rijgeplaatte tanden bij de kinders, volgens de nieuwste amerikanaasche wetenschap. 't Is gelijk welke mondwaal, allen worden volkomen genezen volgens de nieuwste amerikanaasche wijze. Al de kunsttanden en de kunstgebitten door dit huis vervaerdigd, worden gewaarborgd voor het ganse leven.
 Let wel op het adres: BRUGGE, 8, Sint-Joorisstraat, 8, BRUGGE.

N. B. — De heer Emanuel Huisman-August kan iedereen Zaterdag der week geraadpleegd worden te Ieperen van 10 ure 's morgens tot 3 uursching, in de Welmoetstraat, N° 6, te Ieperen
Kunststanden te beginnen van 4 fr. — Volledig gebit te beginnen van 80 fr.

Maandag avond klom het tweejarig kind der echtgenooten Cardoen, *Pateceltjes hockje*, op eenen stoel en viel achterover met het ongelukkig gevolg dat het in den kokenden pappot terecht kwam. Het was deerlijk verbrand en is Dinsdag noon in de ijsselijkste smarten bezweken.
 Ouders past goed op de kleinen!

Iepersch Policieman.
 Sedert wanneer is het toegelaten aan de politie beambten, belast met de stemmingsbiljetten ten huize te bestellen, kiespropaganda te maken en de liberale kandidaten door den modder te trekken?
 Daarop roepen wij de aandacht van de bevoegde overheden.
 Zulke feiten zijn op de Potijze voorgevallen. De agent is **Pieter Demerlie.**

KERKBOEKEN
 met of zonder sloten, in alle streek van landen, van zeer geringe prijzen, te bekomen bij **VANDERGHINSTE-FOSSÉ, Drukker, Hoofdelaar, uitgever van den Journal s'Ypres en de Nieuwblad, Botersstraat, 66, Yperen.**

RIJWIELFABRIEK.
DE 1898 MODELLEN
 VAN **FRANÇOIS CYCLES**
 waaronder geheel nieuw systeem **KETTINGLOOZE**
 ZIJN GEËXPONEERD IN HET MAGAZIN VAN **FRANÇOIS HOFACK,**
 N° 33, CARTONSTRAAT, N° 33 **YPEREN.**
 Caoutchouc banden. — Herstellingen.

AU BON MARCHÉ
 Maandag 3 Januarij Visiër den inventaris **BUITENGEWONE VERKOOP VAN WITGOED**
 NIEUWE EN ZEER BELANGRIJKE PERSVERKRIJGING

POTYZE NIEUWS

MET NIEUWS VAN POTYZE, PAUWTJES EN VERLORENHOEK

NAAR AANLEIDING VAN DE 150STE WIJKKERMIS OP DE POTIJZE TE IEPEER

DE POTYZE

De wijk Potijze mag zich zonder twijfel de “nestor” noemen inzake Ieperse wijkkermissen. Honderdvijftig jaar kermissen op een wijk is uniek in Ieper. Dit kan alleen op een sociaal sterk verbonden buurt, met respect voor de volkse moraal en de sociale omgang en steunend op een doorlopend vrijwilligerswerk.

Deze belangrijke wijk dankt haar naam aan de herberg “De Potijze”, die nog in 1840 aan de zuidwesthoek van de Zonnebekersteenweg en de Groenestraat werd uitgebaat. Ze komt ook nog voor als “De Oude Potijze” en “De Nieuwe Potijze”. In 1891 was de uitbater Emile Vasseur. Later, rond 1913, heette deze kroeg “Au Faubourg de la Potyse”, bij Henri Dehouck.

Vanop het gebied waar de wijk Potijze ontstond, werd Ieper op 13 mei 1648 door de Franse troepen van Lodewijk van Bourbon, prins van Condé, belegerd. Langs de Zillebekerstraat, zuidelijk van de Potijze, was toen een batterij met zes kanonnen opgesteld, waarmee de stad werd bestookt.

Op 3 februari 1814 hadden een vijftal Ieperlingen een voorraad tabak aangekocht, opgeslagen in een magazijn. Voor de vergunning hadden ze elk zevenhonderd frank neergeltd. Bij het wegbrengen van de voorraad langs “den steenweg leidende van de herberge de potise naar den steenweg van Meenen”, werden ze overvallen en leeggeroofd.

“Potijze” is een naam, ontleend aan het bestaan van een aarden of porselinen kruik, vaas of vat, met een wijd lichaam en een lange hals zonder handvat. Ze diende om er snuif in te bewaren, later ook voor het uitstellen van pijpen in winkelvitruines.

Het interessante, mooi aansprekend monument dat op vrijdag 1 september 2000 officieel werd onthuld op het rondpunt van de Zonnebekerseweg, verwijst opvallend naar de herkomst van de wijknaam. Tot de Potijze behoren trouwens ook nog de Pauwtjeshoek en de VerlorenHoek.

(Staf Verheyde)

De orgels.

Wij gingen Zondag naar de Potijze en daar hoorden wij weer de klachten over het verbieden van het dansen. Den Zondag er voor hadden wij er onze hooft mede afgezaagd geweest op de Kalfvaart.

Wij hebben, zeggen de buitenherbergiers, zooveel lasten als de stedelingen, wij moeten zelfs ieder jaar geld geven voor uw waterstelsel, waarvan wij nog nooit geen centiem nut hadden. Men verbiedt ons nu een stuiver te verdienen, wanneer het kermis is lange onzen kant; 't is schande.

Wij antwoorden: Maar waarom dau hebt gij dan het vroeger stadsbestuur afgestemd, die nooit op eene dergelijke wijze tegenover u zoo gehandeld hebben. Gij zegt dat men uwe smeekschriften in de scheurmand werpt. Gebeurde dat ten tijde der liberalen. Weest zeker dat dit ook niet zou gebeuren, waren alle buitenherbergiers sterk vereenigd en moesten zij eischen dat men hen beter behandelde.... of bedr. igden zij bij de aanstaande kiezing voor degens te stemmen, die hunne belangen zullen verdedigen.
 ALPHA.

HET ONTSTAAN VAN DE KERMIS

De wijkkermissen op het gehucht Potijze zijn hoogstwaarschijnlijk ontstaan als ontspanning na het inhalen van de oogst. Op dat moment vierden de pachters en hun knechten elk jaar feest.

In de 19de eeuw steunden deze kermissen dus blijkbaar niet op een effectief bestuur zoals we dit nu kennen, met name een ervevoorzitter, voorzitter, ondervoorzitter, secretaris, penningmeester en bestuursleden. Ze kwamen gewoonlijk spontaan tot stand vanuit een of andere herberg. Kroegen waren tot pakweg midden de 20ste eeuw inderdaad de basis voor wijkfeesten en voor de sociale omgang.

De familie Merghelynck speelde een vrij opvallende rol in de vroegste kermissen op de Potijze. Ze nodigde het publiek ook elk jaar uit

voor een bezoekje aan het kasteel Ter Camere. Deze adellijke familie stond dus duidelijk dichtbij het volk dan normaal van hogere standen wordt verwacht. Daarop werd dan ook met respect gereageerd door het werkvolk.

De eerste kermis op de Potijze, Verloren Hoek, Kruipeendaarde en Pauwtjeshoek, vond plaats in 1856. Uit de eerste kermisjaren vonden we in de pers geen enkele aankondiging noch vermelding maar later wordt wel duidelijk gewezen op dit jaartal.

In feite gaat het hier niet zozeer om de 150ste kermis, wel over anderhalve eeuw kermisviering. Vooral tijdens de Eerste Wereldoorlog werd deze traditie noodgedwongen onderbroken vermits Ieper, in april 1915, volledig in manu militari werd ontruimd. Ook tijdens

de Tweede Wereldoorlog beletten de Duitse bezetters de volkstoelooi zoals danspartijen enz. Pas in 1943 herleefde de wielersport en konden sommige wijkkermissen weer van start gaan mits het naleven van allerlei strenge voorschriften. In september 1943 bv. was er Montmartrekermis met een wielervedstrijd voor “beginnelingen” en diverse volksspelen. In de Menenstraat organiseerde de uitbater van “Café De Beurs” Honoré D’hondt, druk bijgewoonde wielervedstrijden.

Tijdens onze langdurige opzoekingen in het uitgebreid persarchief zoals dag- en weekbladen uit de 19de en de 20ste eeuw via microfijls en recent “Het Geheugen van Ieper”, troffen we af en toe eigenaardige gegevens aan. Daaruit blijkt meteen dat persburenders niet alleen verschijnsels zijn uit onze tijd.

In het blad “De Toekomst” van 26 augustus 1894, bladzijde 4, werd het programma van de Potijzekermis als volgt aangekondigd

STAD YPEREN
GEHUCHT P O T I J Z E
 35e VERJARING
 van het stichten
 der jaarlijkse
 K E R M I S

Luidens deze berichtgeving zou de eerste kermis op de Potijze dagtekenen van 1859 en niet van 1856 en dat is duidelijk in tegenspraak met de latere vermeldingen.

S.V.

VERKOOP
HUUR
HERSTELLING
 De pianos **J. OOR** zijn uitmuntend om hunnen helderen klank en hunne voortreffelijke toetsen; door de zorg aan hunne fabricatie besteed, zijn zij ook de duurzaamste.

PIANOS J. OOR

NIEUWSTRAAT
 — 83 —
BRUSSEL

PAUWTJESHOEK

Ook deze buurt verwijst naar een herberg met als titel "t Pauwtje" die reeds rond 1585 in gebruik was. Ze stond aan de zuidzijde van de Zonnebekerstraat, tussen de Drie Zottenstraat (thans Jan Ypermanstraat) en de Potijzestraat. Nabij deze herberg was de boogschuttersgilde Sint-Joris gehuisvest, omdat een gemeentelijke keure het boogschieten binnen de stadskern verbood. Deze gilde behaalde in 1394 te Doornik een eerste prijs, bestaande uit twee vazen uit verguld zilver, elk vijf pond wegend. Tijdens de protestantse periode van 1578-1584 ging dit gildenhof teniet maar het werd in 1586 op dezelfde plaats en op stadskosten herbouwd.

In de 18de eeuw verrees op de Pauwtjeshoek de Lamezardkapel. De oorsprong ervan houdt verband met een gepleegde misdadaad. De benaming Lamezarde is vermoedelijk afgeleid van het Frans "mansarde" of zolderkamer, omdat die kapel een mansardedak droeg.

Rond 1772 lag de benaming "Cruypendeaerde" voor de Pauwtjeshoek eveneens in de volksmond. Dit betekende letterlijk "kruipt in de aarde". Vermoedelijk komt dit voort uit een Kachtemse legende. Ene Petrus Reynaert uit die gemeente zou uit boetvaardigheid voor een vroeger gepleegd misdrijf, vanuit zijn nabijgelegen hoeve op zijn knieën naar de door hem gestichte kapel gekropen zijn: "Men houdt het voor zeker, dat dit boetveerdig werk de naam van Kruipendeaerde gegeven heeft aan de kapel van dit gehucht".

In "Historie van Ipre 1768", een handschrift van de Iperse historicus Petrus Martinus Ramaut, vinden we een verhaal dat onrechtstreeks in verband staat met de herberg "t Pauwtje". We nemen het letterlijk over

«Anno 1756 op deze 16 maerte wierd binnen Ipre een soldaetevrouwe van het Hollandts garnizoen, omdat sij bevonden was in het bedde van eenen getrouden soldaet die haeren man niet en was, ende aldus haer haauwelijk hadde te buijten gegaen, geleijdt door de principaelste straeten der stadt door een deel soldaeten en

veel tamboers en vijfelaers, aenhebbende eenen houten kraeg of schieel met vossgsteert, ende uijt alle de steenputten daer sij passeerden, wiert een ketel water geslagen, en boven op haer lichaam gesmeten, en dan uijt de stadt geleijdt, die ter selven dage buijten de Antwerppoorte, in de herberg Paujes stierf.

Tot daar dit verhaal waarmee de strikte normen van orde en tucht uit lang vervlogen tijden, nog eens extra in de verf worden gezet...

Nog steeds op de Pauwtjeshoek, werden op 4 juni 1794 verscheidene huizen in brand geschoten door de Oostenrijkers die Ieper bezetten en de Franse belegeraars onder vuur namen.

Tijdens de Iperse revolve in 1831 naar aanleiding van de algemene opstand tegen de aanhangers van de Hollandse bezetters, de zogenaamde "orangisten", kwam ook toen de Pauwtjeshoek in het nieuws. Op 5 en 6 april van dat jaar hadden plunderingen plaats in woningen van vooraanstaande Ieperlingen, beschouwd als "orangisten", verdacht van samenwerking met de Hollandse bezetters. Bij de plunderaars, opgesloten in het "rasphuis", behoorde een zekere Louis Mahieu, wonende "in het gehucht Pauwtjes op den weg naar Zonnebeker". Op 11 juni 1831 werd hij door de rechtbank van Ieper, samen met 39 andere verdachten, vrijgesproken.

Aan de zuidzijde van de Zonnebekersteeweg, meer bepaald op de Pauwtjeshoek en een heel eind voorbij de huidige Jan Ypermanstraat, stond in de 18de eeuw de herberg "Cruypendeerde".

In 1719 was ze nog eigendom van Jan Baptist de Caesemaeker en zijn echtgenote Pieternele Iweins. Op 10 juni van hetzelfde jaar werd de staminee met afhankelijkheden verkocht aan Vincent de Wilde, "heer van Ghelueit en raedspensionaris van Ypre, voor 315 pond grooten Vlaemns". Nog voor 1735 werd deze herberg opgekoed.

S. Verhey

STEMMING

Als de vos de passie preekt Boertjes wacht uw ganzen!

Gy zult ze zien komen, kiezers van buiten en nieuwe kiezers, de liberalen, — in schapevlies, — zemen en smeken en bedelen: « Oh, Louis, stemt toch voor de liberalen, gy die verstand hebt, corlyk zyt en treffelyk, ziet gy niet dat de liberalen alleen dougen, enz. enz. »

Ja gekromt en gebogen voor u, met den hoed in den hand, en lodderlyke oogen... En hebben de liberalen toch kwaed gedaan?... en zyn ze toch zoo slecht enz. enz. Siemt toch voor de liberalen, Louis. »

Maer gy zult daerop zeggen lyk Louis: kiezers van buiten en kiezers voor den eersten keer, « k en doe, zei Louis! »

En waerom?
Die zelfde liberalen hebben u gehoord en gelasterd!

De katholieken hebben u verdedigt en kiezers gemaekt!... Tegen wil en dank der liberale ..

Diezelfde zecmende liberalen hebben u uitgemaekt en uitgescholden, voor botterikken, onbetuende dompers, gemeen volk, in de Kamers van 't land, in hanne gazetten, en 't is hun gedurig liedje!...

Ja, achter de laetste provinciale kiezing; — Jo grootheer die langs de Potyze naer zyne

ormitagie trok; brieschende van colerie om 't rattelen van zyne buize, — beijerde eene geheel reke fransche paternosters af, en achter ieder tientje, om asem te halen, weerklonk zyne stem nu! « Die stomme boeren! die botterikken! » en de cano viel geweldig op de chaleyde, dat het vier sneekte

GEHUUCHT DE POTIJZE.

GROOTE BOLLING EN ANDERE VOLKSVERMAKEN, Op Zondag 1 September 1872.

Deze bolling zal plaats hebben in twee bolbanen, in de Nieuwe Potijze en in de Oude Potijze.

In iedere trà zijn de volgende prijzen te winnen:
1° prijs, 20 fr.   2° prijs, 10 fr.

De inschrijving heeft plaats in de twee hierboven-genoemde herbergen, van 12 tot 2 ure namiddag. De loting om 2 1/2 ure, om onmiddelijk te beginnen bollen. — Inleg 25 c. — Voorwaarden volgens gewoonte.

Ten zelfden dag en uren zullen er verschillende volksvermaken plaats hebben, zoo als :

SEULTJE STEKEN, MASTKLIMMEN, ZAKKENLOOPEN, ENZ.

Vershillige commissien zullen de verscheide spelen schikken en order houden.

TOT SLOT :
Ten 6 ure 's avonds opstijging van eenen

LUCHTBAL.

Lekker nat en allerhande ververschingen zullen aldaar te bekomen zijn aan zeer geringe prijzen.

Emile Van Aerde,
gediplomeerde Chirurgijn-Tandmeester.
Tandmeester van het Koninklijk Gesticht van Meessen, Lombardstraat, 19, IPEREN
RECHT OVER DE STERRESTRAT.
Te raadplegen alle dagen van 9 tot 5 uren. behalve den Zondag.
Inzetten van tanden en kunstige gebijten.
Uittrekking, Goudstopping en Herstelling van ongeregelde tanden volgens de beste stelsels.

MODEL 1892

Kolen-Cokes-Kalk.
Vanderstuyft-Devos en A. Sweels
GROOTE MARKT, 21, YPEREN.
Enigen verkopers voor België der VELOGEPEDEN • Diversy te Doncker • en agnaten der volgende soorten:
New Rapid, L'Unioniste en l'Internationale, Le Belg.
VRAAG OVERAL AGENTEN.
Men kan opvragen behoeven te beginnen van n. 201 en persoonslijst van n. 275.

IK ALLEEN KAN UWE TANDPIJN DOOD DOEN MET EEN FLESCHE

Tandpijndooder
1 frank het fleschje
door eenen vlaamschen apotheker aan het vlaamsche volk te koop gesteld is geworden. — Riskeer 1 FRANK ; zoo uwe tandpijn op 1/2 minuut niet weg is krijgt gij 5 FRANK.
Hoofddepot : Apoth. « De Biekerf », Dijkstraat, 36, Antwerpen.

Ook te verkrijgen bij : Bcuwe, Aertseas, apotheker te Yper en Monteyne, Poperinghe.

VERLORENHOEK

Het gehucht Verloren Hoek, eveneens betrokken bij de jaarlijkse Potijzekermissen, kwam vermoedelijk rond 1770 van de grond. Volgens sommige bronnen ontleent de "Verlooren Hoek" zijn naam aan de toen afgelegen en geïsoleerde ligging ten opzichte van de dichtbewoonde gebieden. Dit gehucht ligt tussen de Zonnebekersteeweg en de Oude Kortrijkstraat.

In de 18de eeuw reeds was hier de herberg "Verlooren Houck" aan de Zonnebekersteeweg actief. Dit café grensde "van zuiden lanxt

de gespelde Zonnebekercalchie ten gehuchte vanden Verlooren Houck".

De heerlijkheid "van den Camere" had hier haar werkamer. In 1779 werd deze herberg uitgebaat door ene Alexander Donche, soms gespeld als "Leander Donze" (7)

Tussen 1922 en 1930 was de herberg "De Verloren Hoek" nog uitgebaat door Gilbert Vanhulle. De Verlorenhoekstraat bestaat nog steeds. STAF V.

LEOPOLD MERGHELYNCK ALS HELD ONTVANGEN

Het gehucht Potijze werd ook geconfronteerd met minder prettige zaken die echter gelukkig afliepen. Leopold Merghelynck, zoon van Ferdinand Merghelynck en van Laura Hynderick de Theulegoet, was in de periode van eind de 19de tot begin de 20ste eeuw, Belgisch gezantssecretaris in China.

Daar ontstond een opstand van de "Boxers" als verzet tegen de invloed van de westerse technieken en zeden. "Boxers" waren een soort religieuze groepering die in 1898 in China werd opgericht. Bij hun rebellie kregen ze de steun van de verarmde landbouwklasse en van de lokale overheid. "Boxers" waren ook gekend als "Vuisten van de Rechtvaardigheid" en noemden zichzelf beschermd tegen moderne wapens.

Ze pleegden sabotage op allerlei openbare diensten zoals spoorwegen, telefonie en telegrafie en ook op missieposten. In Peking vielen ze de ambassades en de buitenlandse gezantschapskij aan waar ook Leopold Merghelynck bedrijvig was. Daar werd trouwens de Duitse ambassadeur Ketteler omgebracht.

Ieperling Leopold Merghelynck streed als vrijwilliger mee tegen de bezetting van Peking die eenenvijftig dagen duurde. Een geallieerd leger van westerse en Chinese troepen, kon in de nacht van 13 op 14 augustus 1901 Peking bevrijden en meteen was ook onze stadsgenoot gered.

Met het verdrag van 1901 werd China verplicht de "Boxers" te veroordelen en de veiligheid van de gezanten en westerlingen te verzekeren. De Chinese overheid moest ook instaan voor de schadeloosstelling van buitenlanders en anders gelovigen.

In december 1901 arriveerde Leopold Merghelynck te Ieper en stapte uit de trein, begroet door ouders, familieleden, overheden

en een massa toeschouwers. Senator Iweins d'Eeckhoutte was van de partij met o.m. markgraaf d'Ennetières en schepen Ernest Fraeys.

Namens het stadsbestuur werd Leopold Merghelynck verwelkomd door schepen Fraeys waarop hij zijn dank betuigde. Op het stadhuus volgde een plechtigheid met een toespraak van schepen Justin Berghman die burgemeester René Colaert vertegenwoordigde. Daarin onderstreepte hij de moed van de Belgische gezant, die daadwerkelijk de wapens opnam tegen de "Boxers". Daarvoor werd hij benoemd tot ridder in de Leopoldsorde en vanwege de Franse Republiek kreeg hij het Kruis van het Erelegioen.

Daarop vertrok een koets met de gevierde en zijn familie naar het kasteel van Sint-Jan via de Menenstraat en de Potijze. Op zijn gehucht was bijna elk huis bevlagd, lantaarns hingen uit en er waren gedichten te lezen. De straten waren voorzien van sparren, verbonden met guirlandes.

Een paar gedichten luidden letterlijk als volgt

*"Wij treurden en klaagden eenen tijd
Den moedigen Herder waren wij kwijt,
Wij juichen thans, daar wij zien op heden
Mijnheer Leopold hier weer binnen treden".*

En

*"Aan u, weledelen Heer en held van dezen dag
Die, om het Belgisch vaandel recht te houden,
Over maanden in Peking gevangen zat.
Aan u, die in de verre, verre streken
Voor uw Vaderland, al die groote ontberingen
leed
En uw eerzame ouders en ons allen met u lijdend
deed,*

BERICHT.

Hector Dethoor
Smid,
Lood- en zinkwerker,
N° 12, KORTEVEERSCHISTRAAT, 12,
YPEREN,
gelast zich met het plaatsen van tinnen buizen, voor bierpompen, aan zeer genadige prijzen.

Stad Yperen. (GEHUUCHT POTYZE).

MELROSE
MEEST GEZOCHTE
HAAR HERSTELLER,
herstelt grijs, wit of verkleurd haar bepaaldelijk tot zijne oorspronkelijke kleur; houdt het uitvallen tegen, reinigt de kruin, verwijderd het schin en deelt er leven, groei-kracht, glans en schoonheid aan mede. Verkocht in heele en halve flesschen, door Coiffeurs en Parf. Hoofd Dépôt—26 Rue Etienne Marcel, Parijs; London en New York
TE BEKOMEN
bij **Raymond Ommeslagh,** Mercerie- en Reukverkooper
Grootte Markt, 55, Yperen.

*Aan u, welkom ! Welkom ! Welkom !
Dat het kruis van eere, u geschonken door den -vorst,
Nog veele jaren prijke op uw edele borst! "*

's Avonds was heel het gehucht Potijze verlicht en op het kasteel werd een massa volk ontvangen.

S.V.

* **Fest.** — Woensdag laatst was het gehucht de Potijze op zijn beste. Men vierde er de verwelkomst van den jongen heer Ferdinand Merghelynck, die zich met zijne echtgenote op hun buitengoed gingen vestigen.

Ten 4 1/2 ure 's namiddags werden M. en Mevr. Merghelynck, bij het afstappen van hun rijtuig, door de notabelen van 't gehucht ontvangen. Na den welkomstgroet en de bedankingen, in zulke omstandigheden gepleegd, scheidde den stoet uiteen (welken samengesteld was uit landbouwers te peerd en uit verschillende maatschappijen van den hoek) om het overige van het feest vrolijk te sluden.

Van aan de stad tot over de Potijze zag men niet anders dan vaandels en triomfbogen; bekleedt met alle slach van dichten en gelukwenschen.

Tegen den avond heeft het veranderlijk weder de luchtsteeking, het vuurwerk en het opstijgen eens luchtbols tegengekant; de stedelingen, die zich zeer talrijk aldaar bevonden, hebben zich ghaast huizewaarts te keeren, tot groote schade van de aldaar wonende neringdoeners.

De parcerementen waren geheel eigenaardig en lief aan het oog. De genegenheid in die omstandigheid door de gebeurte aan M. Merghelynck bewezen, toont klaarlijk aan hoe bemind en geacht geheel de familie is.

Samenspraak
tusschen Jeppen van 't Hoekje, Sissen van de Potyze en zijne vrouw Trien.

(Sissen komt van de vaui op zijn Zondags).
Trien. — Ehwel, Sissen, wat is er op gang?
Sissen. — Hoort, Trien, ik heb gister Jeppen van 't Hoekje togen gekomen in 't Kromkatzijde, wij hebben daar te samen vast aan 't rasonneeren geweest.
Trien. — 't Zou mij niet verwonderen of er heeft spraak geweest van het nieuw st.... reglement gestemd door de grrrrroots koppen van Yper.
Sissen. — Trien, go slaat de nagel op de kop.
Trien. — Ik heb, gister, ook daar-over gesproken met Wantje van Louitens; haar vent is zoo een klein beetje kwaad over dat nieuw st.... reglement!
Sissen. — Wat heeft zij al verteld?
Trien. — Zwiigt, Sissen, Louiten is zoo gram op al die belovers, dat Wantje gemeend heeft dat Louiten ging een attaque krijzen! Ja, heeft Louiten gezegd, dat boer Lemahieu maar afkomt met de naaste stemming, hij zal zoo een klein postje pakken.
Sissen. — Dien boffer zal hier niet beter varen! Hoor eens, Trien, ik moet nu seffens aan de acht en halvemisse van 't Gasthuis en daarna moet ik Jeppen van 't Hoekje vinden in de Wegwijzer.
Trien. — Sissen, ge moet niet te lang weg zijn, want ik verlang al om te weten wat Jeppen u al zal uiteen doen?.

MAGAZIJN
VAN
HOUTEN EN ZINKEN
DOODKISTEN

Doozen voor Doodkronen, aan zeer genadige prijzen.
bij **CH. SPILLIAERT-BOUCHAERT,**
Aannemer en Glaswerker,
Kloosterpoort, IJperen.

Fleur d'Avoine
Knorr

Beste voedsel voor kinderen. Geneest de maagziekten. Overal te koop.
Te koop in het groot, R. Klein, Brussel.